

M O J A D R U G A A U T O B I O G R A F I J A

Pisao sam ju u dva maha:
24.i 25. rujna 1942., pa
je moja želja, da se ob-
jelodani istom poslije
moje smrти. A i onda se
može provesti ispravak i
izostaviti sve, što nije
za javnost...

R.F. M A G J E R , v.r.

Moja druga autobiografija

Nikada nijesam volio pisati duga pisma,a da sam ih pisao kojem prijatelju i danas skupio,bila bi to ne samo potpuna,nego i najiskrenija biografija,koja bi do u sitnice prikazala život čovjeka od časa,kada se je latio pera i rada uopće.

Ovako je to sve izgubljeno i ja iskreno žalim,da ove nabacane rečenice ne će kazati mnogo.

Uza sve to rado,onako u osami,prelistavam knjigu svojega života,pa ako se čovjek može roditi pod sretnom ili nesretnom zvijezdom,onda sam ja od svojega rodjenja(28.IX.1884.)uhvatio polovicu jedne i polovicu druge,spoznajući onu prvu istom onda,kada je prošla.To nije bilo najedanput,nego povremeno,jer sreća je prevrtnjiva,a njezino shvaćanje rastezljivo,kao oni niti u jeseni(Babje ljeto),što se omotavaju oko čovjeka,pa je prava pokora,dok se iz njih ne izvučeš.

Mnogi se čude,što sam se rodio u Zemunu,a čitav život boravim u Osijeku.To je puki slučaj.Moj otac,rodjen u Lasinji,otišao je kao dječarac iz doma i dospio najprije na neku savsku ladju,a onda dospio na ladju Dunavskoga parobrodarskoga društva,ako se ne varam "In",te ovdje prošao sve skaline i dotjerao do najviše časti,postao kapetan.Putovao je od Zemuna do Carigrada,a mati sa mnogo djece(ja sam bio zadnji i to osamnaesti) živila je u Zemunu.Ja sam prema tomu sin seljaka i prvo školovano dijete,jer Lasinjani svi odreda su i danas još seljaci,a preko dvije trećine sela su Magjeri,koji mjesto "dj"pišu "gj"za razliku od novogradskih Magjera,koji se pišu sa "dj"(na primjer prof.i hrvatski književnik Blaž Madjer).Da li su ti Magjeri rođaci,ne znam.Ali jedno stoji,da lasinjska župa postoji preko 300 godina,a kada sam prijatelja i kustosa ljubljanskoga muzeja,prof.dr N. Županića zamolio,da analizira porijeklo moje po više poslanih fotografija,a i što me osobno poznaje,javio mi je,da sam pravi dinaraški tip.

To se slaže činjenicom,jer su Magjeri došli s juga,a nikako sa sjevera,premda u Poljskoj postoje Magieri(dr Jan Magiera),u Dalmaciji ima opet Mangjera,pa Magjerića,dok mi je opet poznat jedan njemački pjesnik(bit će austrijski)s imenom Mader.

Moje prezime mnogo je zanimalo našega leksikografa T.Maretića i on je u "Akademском Рječнику",dio VI.na strani 357 - 358

"Prva"autobiografija štampana je u "Vjesniku Kulture"(Beograd,I.god., broj 3.od 1.III.1925.na str.59.-61.pod uredništvom prof.M.R. Dimitrijevića).

mnogo toga pisao od riječi: Madjer do Madjerović, tvrdeći da je postojalo čak i selo Madjeri još do 1382. godine.

Mojega oca sjećam se kao kroz maglu: visok, jak, koštunjav, ozbiljan i šutljiv. Pred smrt me je često zabrinuto milovao (došao je u Osijek na oporavak i tu umro u 65. god. života), nazivajući me: Milkoš..

Poslije njegove smrti, a bio sam baš dorasao za školu, došla komisija iz Beča i preuzeila njegovo odličje "sa brillantima", na koje je dobivao, povrh mirovine, neki mjesecni iznos, a majka je primila osigurninu od 10.000 srebrnih forinata i bila povrh toga u posjedu 3 - 4 kuća (bolje: kućica) sve tamo od one, gdje se i danas nalazi u Ilirskoj ulici gospodina "Pomoz Bog!"

Ilirska ulica je zapravo gnijezdo osječkih Hrvata: Kubići, Pučenići, Gutalovi, Šamukini, Srijemčevići, Bukveši, Mitrovići itd., itd., te rodbina velikoga hrvatskoga biskupa Strossmayera, s kojim je moja majka Terezija rodjena Kubić bila u najbližem srodstvu.

Neću nikada zaboraviti, kada me je za jedne kišljive jesenske večeri god. 1918., a moglo je biti već oko 8 sati na večer, posjetio nenadano poznati naš pisac o narodnom vezu i gljivama, bivši tajnik Strossmayera: Milko Cepelić iz Đakova. Ja sam se brzo obukao, jer sam se spremao već na počinak, uveo u sobu i zapitao: Koja čast, da me ovakav odličnik posjećuje?

Mjesto odgovora, a poslije pozdrava, upita me više uzrujano:

- Je li se Vaša majka zvala Terezija Kubić i imala dvije sestre, od kojih je jedna u Americi, a druga umrla u Beogradu?

Kada sam jesno potvrdio, zaklimao je glavom i sjedajući, onako šepesajući, svojom bolesnom nogom, ponovio je nekoliko puta:

- Šteta, da to nijesam znao, dok je još Vladika živio...

Ali ja sam znao, da je Vladika imao brata u Beču, po zanimanju tipograf, koji je često dolazio u Osijek i odsjedao kod moje majke. Taj je vjećito bio u novčanoj neprilici, pa kada nije dobio, koliko je htio, onda je uzeo Vladiku na rešeto. To je Vladika čuo, pa je možda to bio glavni razlog, da nije mnogo mario za svoju rodbinu, jer je tu bilo i sa brda i sa doli. Moju je majku volio i pohvalno se o njoj izražavao, jer je slovila kao dobra majka, a što mi je usmeno potvrdila i gdje Alb. barunica Adronski-Unukić, kada sam je nekoliko mjeseci pred njezinu smrt posjetio u njezinoj vili u Jurjevskoj ulici u Zagrebu.

Kada me je ugledala, došle su joj suze na oči, pa sjetivši se moje majke, koja je drugovala s njezinom majkom, šaptne:

- Naša Reza, naša Reza...

Moja je majka doživila preko 84 godine života, pa sam od nje baštinio

nesamo dar pričanja, nego naučio i čisti hrvatski izgovor. I danas mi je u pameti njezin jezgroviti izgovor pa pripovijedanje "ab ovo".

Bila je žena staroga kova, radina kao crv i do zadnjega dana svježe pameti. Zadnju je godinu dana odležala, a do onda obavljala sve kućne poslove.

Mene je držala, štono se kaže "na uzdi", a to je moja sreća i najbolji putokaz za čitav život.

Strogoća, rad, religija, urednost i ljubav za istinom i poštjenjem, te: Uzdaj se u se i u svoje kljuse... bila je njezina pedagogija.

Kako sam kroz takav uzgoj postao kućevan, nije čudo, što sam se oženio u 19. godini života kao pučki učitelj u Šljivoševcima, gdje mi je predšasnik bio hrvatski naš novelista Janko Leskovar, sa Slavicom rodj. Anschau (kći školskoga nadzornika Josipa Anschau, koji si je stekao neprolaznih zasluga oko podizanja novih škola u virovitičkoj županiji), pa je iz toga braka, sretnoga i presretnoga, poteklo četvoro djece: Zorislava, Zlatibor, Djurdjica i Miljenko.

To bi bio prvi odsjek ovoga pisanja.

Dodatak je odlučniji za moj književni i prosvjetni rad, a vuče svoj početak smrću očevom, kada mi je majka novac od osigurnine, što je zapravo bilo moje i mojega brata Pere, dala u posudbu neljudima, koji su iskoristili njezinu dobrotu. O vraćanju nije bilo ni govora, ali su zato parnice povlačile parbu: novaca je nestalo, kuće su razvukli (obitelj "profuza" Kosa, našega rodjaka sa rođinom), ostali dugovi parničenja, a mirovina je bila naš jedini spas. Sjećam se, kako mi je majka, dok sam "čuvao kuću" dolazila plačući i stereotipno ponavljalaa:

- Kada, sinko, nemaš oca, svaki te pas može da zapiša...

Tako danas, tako sutra i ja sam se sve više povlačio u se, život sam gledao onakav, kakav jeste, oko u oči, a inače samotovao i svoju samoću tukao s radom.

Tu treba tražiti uzrok i mojega stvaralačkoga književnoga rada - - -

Kada sam svršio IV. razred pučke škole, moj me je učitelj i rođak: Ivan Pavošević upisao u gimnaziju (klasičnu). Tu sam osjetio, da me ne voli prof. Gilming, pa sam presao u realnu gimnaziju i našao svojega pravoga zaštitnika u osobi prof. Dejana Mihajlovića, koji je prvi uočio moje duševne sposobnosti, pa je imao nakanu, da me školuje i pošalje na tehniku u Budapešt, pogotovo kad je dr Juraj Majcen proglašio moje geometrijske radove najboljima na čitavom zavodu, a isto tako opet i hrvatski portretista, prof. Dmitar Marković prostoručne risarije.

U to je vrijeme stanovao kod nas ex fratar Vladimir Manojlović(rodjen 1881.u Novoj Gradiški,umro 1901.u Osijeku).Polazio je II.tečaj učiteljske škole i bio glazbeni genij,koji je svirao vanredno na orguljama i uživao i dobar glas kao skladatelj crkvenih pjesama.Ja sam bez njegovoga znanja poslao A.Vizjaku za "Zbirku crkvenih pjesama"njegov "Zdravo Marijo!"i "Tantum ergo",pa kada su izisle štampom glazbena je kritika pisala,da se čudi,što do sada(do onda) nije čula za to ime,koji je izradjena individualnost.Za mene je harmonizirao sve pjesme(i vlastite radove) za čitavu crkvenu godinu i ja sam to sve prepisao u posebnu knjigu pod imenom "Zapojte Gospodu",što čuvam kao veliku dragocjenost.

Kako sam u ono doba bio i u tamburaškom djačkom društvu"Nadi",zavolio sam glazbu,ali i učiteljsko zvanje,premda su u to doba polazili učiteljsku školu oni,koji radi neuspjeha nijesu mogli nastaviti gimnaziju ili realnu gimnaziju,a i inače su bili rdjavoga vladanja.

Kada sam se došao upisati u učiteljsku školu i časni ravnatelj Mate Pechem zapazi,da imam vladanje:uzorno,preporučio mi je,da nastavim realnu gimnaziju.

- Razmislite,pa mi se za tri dana javite!

U to je dnevno dolazio k meni,odnosno mojoj majci kasniji ravnatelj gradske štedionice Ivan Krsto Dončević i kasniji Msgr. Ante Mitrović,oba moja rodjaka,pa su me nagovarali,da nastavim realnu gimnaziju i zato,što je za to bio prof.Mihajlović i prof.Marek,koji su već onda pratili moj rad u "Pobratimu".

Ja sam ostao uporan i htio sam biti hrvatski učitelj,pa da živim u sredini hrvatskoga naroda.Idealista i fanatik.

Na samoj maturi uočio me je hrvatski naš historik i prof. Ivan Rabar,koji je bio povjerenik,pa je osobno postavio na mene pitanje:Koja je razlika izmedju hrvatske i njemačke gramateke?

Kada sam odgovorio,rekao je pred svima:

- Vi ste ovim odgovorom položili maturu,a onda dobacio profesorskog zboru ali tako,da smo i mi čuli:Od ovoga mladića svakako će mnogo biti...

Kolikogod sam bio u taj čas najsretniji čovjek,toliko sam se brzo snašao i zamolio,da barem smijem još nešto odsvirati na harmoniumu.

Bio sam prvak u glazbi,pa kako su moji drugovi jedva odsvirali "Marijo mili glas"ili "Bože evo dolazimo",bili su svi iznenadjeni,kada sam morao ponoviti izvadak iz opere "Xenije"od Parme.

Duševno jak i samosvijestan dobio sam Šljivoševce,onda Valpovo,

zatim vježbaonicu u Osijeku i konačno sam službovaо na učiteljskoj školi u Osijeku, predavajući: hrvatski jezik i pedagoške discipline. Zavodski ravnatelj Felix Barušić, koji je bio dobar humorista i pisac aforizama te poučnih radova iz prirodnih nauka nije mi mogao zaboraviti što sam ga, prije nego sam došao na njegov zavod, oštro kritikovao u osječkoj "Narodnoj obrani" i tu spomenuo, da njegove knjige nijesu za mladež, nego za odrasle. To je imalo za posljedicu, da mi je kvario, gdje je mogao i tako nijesam nikada postao glavni učitelj učiteljskih škola niti sam dobio naslov "profesor", premda su to sve postigli ljudi sa daleko manjom ili nikakvom spremom kao na pr. Ernest Servaci, kojemu je bio vjenčani kum dr Stj. Bosanac, Todor Machulka, obični orguljaš, ali rodjak biskupa Voršaka (oženio je njegovu sestru Lidvinu) itd. itd. Ali zato, gdje je trebalo raditi, tu je Barušić upregao Magjera.

Konačno me je dr A. Bazala, čiji sam bio suradnik u "Glasu Matice Hrvatske", kojega je preuzeo od dra Ante Radića, premjestio virovitičkoj županiji kao izvjestitelja za organizaciju rada oko narodnoga prosvjećivanja i da uredjujem "Vjesnik županije virovitičke" i podijelio naslov školskoga nadzornika.

Možda do toga ne bi došlo, da nijesam sa drom F. Papratovićem i drom A. Pinterovićem osnovao osječki dnevnik "Hrvatski List", pa kada smo nas trojica kod jedne političke skupštine (Hrvatska zajednica) bili na okupu i u društvu sa banom drom Luginjom, onda je ovaj isporučio dru A. Bazali, da me se postavi na gornje mjesto, kako bih lakše mogao raditi za hrvatsku stvar.

Poslije deset godina, kada je osječka oblast likvidirala, bilo je pitanje: što će biti sa mnom?!

Prosvjetni inspektor, prof. Kraišćan mi je predložio: učiteljsku školu ili da postanem ravnatelj gradjanske škole u Osijeku.

Kada je to čuo Nikola Vrabec, tadanji ravnatelj gradjanske škole, predamnom je grcao u prigušenim suzama i rekao, da će za njega biti sramota, ako ga umirove itd.

Videći pred sobom čovjeka, kojega sam razumio, a onda još i volio i poštovao, prekinuo sam ga i rekao:

- Kolega! Ja Vas shvaćam i dajem Vam časnu riječ, da ću odbiti ravnateljstvo i da nikada, dok živim, ne ću se toga primiti.

Tako je i bilo.

Sa strane Kraišćana bilo je bure, ali ja sam ostao stalan i danas sam još običan "nastavnik" na toj školi, premda me je htjelo prisiliti Ministarstvo prosvjete u Beogradu, poslije umirovljenja N. Vrabeća, da se primim te časti.

Ostao sam stalan,pa sam morao doživiti,da su mi do sada već trojica mojih djaka bili ravnatelji(M.Katić,I.Maričić i J.Jurković),pa komu nije svraka ispila mozak znade,kako mi je u duši...

Ali ja volim školu,volim djecu,pa radim i radit ću poštено i savjesno,ne bojeći se nijednoga od mlađih drugova,koji -većina -rade,odnosno:službuju samo zato,da imaju zvanje i ...mjesečnu plaću.

Tu bih sada mogao završiti,jer da skupim,a imam sve na okupu,sve što se je o meni pisalo,pohvalno i nepohvalno,objektivno i subjektivno,bilo bi u rukopisu najmanje 1.000 araka.

Taj broj nije nipošto velik,jer samo do god.1914.napisao sam i izdao 24 knjige izvornih radova,a uredio 15 što zbornika,a što almanaha.Od 1914.do danas taj se je broj potrostručio,ako ne više.

A gdje je moj pedagoški rad,pa kulturno prosvjetni,organizatori itd.?

Kad me uhvati prava starost i odbacim beletristiku i sve drugo,ja ću svakako izraditi svoj dnevnik,jer materijala imam,a do onda spominjem,da je od naročite važnosti za moj život,pa i hrvatski narod za kojega sam radio:

- 1) 14.XI.1903.jer je to moj vjenčani dan.
- 2) God.1907.jer sam tada izdao prvu knjigu svojih "Zapisaka sa sela",zbirku priповједакa i novela iz života hrvatskoga seljaka u Slavoniji.Na pisanje "zapisaka"potakao me je dr Ante Radić,čiji sam bio stalan i marljiv suradnik "Glasa Matice Hrvatske" u Zagrebu dok ga nije preuzeo za kratko vrijeme dr Albert Bazala.Ti su "zapisci"izisli u cijelosti(I.knjiga)na češkom,njemačkom i poljskom jeziku,a djelomično na slovačkom,slovenskom,ruskom,talijanskom itd. Po tim "zapiscima" proučavao je dr T.Maretić hrvatski jezik ovdašnjih krajeva i oni su,poslije:Bertića,Lovretića,Josipa i Ivana Kozarca,Nikole Tordinca,Velikanovića,Korajca itd. - sasvim samonikli i izvorni u svakom pogledu kao pojava u hrvatskoj književnosti,kako je to rekla domaća i strana kritika.
- 3)Na dan 3.X.1909.osnovao sam i rukovodio Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku punih 32 godine,sa velikim moralnim i materijalnim žrtvama.Žalim,da sam u nalogu njegovu "Povijest" spasio,a koja je opsizala preko 600 ispisanih araka.Ali ja vjerujem:ako je njegov rad valjan,onda se taj ne može izbrisati,a ako ne valja - ne koristi ni pisana "Povijest".Jedno stoji:morao sam se boriti,često pod cijenu vlastite glave,da sačuvam i u naslovu

i u radu ono idealno hrvatstvo, za koje sam vazda živio,
osjećao i radio: mišlju, riječju i djelom.

4) God. 1941. o kojoj će u pisati, danom prilikom, posebno.

Za sada svršavam sa tri sentence i to:

Najveća je grješka Hrvata, jer brzo zaboravljuju, što je bilo...

I najboljem radu pada vrijednost, ako ga se povremeno ne obnavlja i ne iznaša na površinu.

Žalosna je pojava, da ljudi iz raznih razloga: prešućuju i zaboravljaju svaki dobar rad, gdje nijesu imali udjela...

U Osijeku 25. rujna 1942.

R.F. M A G J E R v.r.

Da je prijepis vjeran izvorniku, jamči i odgovara sin R.F. Magjera: Miljenko Madjer, nastavnik u Delnicama.

Miljenko Madjer, nast.

p.s. Pri prepisivanju poštivao sam i tadanji pravopis, samo nisam sasvim siguran jesam li nekoliko prezimenja točno prepisao, i to zbog nečitljivosti.

Rudolfo Franjin Magjer, hrvatski književnik(pripovjedač i pjesnik) Osječanin
(1884 - 1954)

Bibliografija- popis napisanih knjiga kronološki

1. Slavice(pjesme i pripovijesti).....Osijek 1905.
2. Porivi(pjesme)..... Osijek 1905.
3. Za cvjetne mladosti(pjesme i pripovijesti za mladež).....Osijek 1905.
4. Sa sijela i prela(pripovijesti za mladež).....Zagreb 1907.
5. Zapisci sa sela(pripovijesti knjiga 1.).....Osijek 1907.
6. Porivi(2.knjiga pjesama).....Osijek 1908.
- 7.Novi zvuci(3.knjiga pjesama Porivi).....Osijek 1909.
8. Porivi(2.popunjeno izdanje).....Osijek 1909.
9. Majčine pripovijesti.....Križevci 1910.
10. Carstvo priča i pripovijedaka.....Križevci 1911.
11. Novi zvuci(3.knjiga pjesama Porivi).....Osijek 1912.
12. Prve trešnje(pripovijesti za mladež).....Križevci 1912.
13. Književne bilješke.....Osijek 1912.
14. Bez ljubavi(pripovijest)..... Rijeka 1913.
15. Sa slavonske ravni(pripovijesti).....Osijek 1913.
16. Iz naših sela(pripovijesti).....Osijek 1913.
17. Iz cvjetnih lugova(pjesme).....Križevci 1914.
18. Crveni križ i drugi zapisci sa sela uoči rata.....Osijek 1915.
19. Slavice(pjesme i pripovijesti).....Križevci 1915.
20. Moj put(pjesme 4.knjiga).....Osijek 1917.
21. Kolosijek i staroputine.....Koprivnica 1917.
22. Erotika(pjesme).....Osijek 1918.
23. Rukovet epigrama.....Osijek 1918.
24. Pjesme iz osame.....Osijek 1922.
25. Hrvati u Srbiji(putopis).....Osijek 1922.
26. Poezija i proza(pripovijesti).....Osijek 1923.
27. Djurdjice(pjesme i pripovijesti za mladež).....Osijek 1925.
28. Iz prošlosti i sadašnjosti.....Zagreb 1925.
29. Istina u priči(zapisci sa sela).....Osijek 1928.
30. Kraljević Željoslav(bajka).....Osijek 1928.
31. Zlatna ribica(priče za mladež)..... Zagreb
32. Iznad svijeta.....Osijek 1929.
33. Bilješke obične i neobične.....Osijek 1930.
34. Zvono u vodi(zapisi sa sela).....Osijek 1931.
35. Miholjčice i valpovčice(pripovijesti).....Zagreb 1932.
36. Epigrami biogradski i drugi.....Sibenik 1934.

Od toga prevedeno:

37. Dorfgeschichten,prevoditeljica Marie Horvath-Petho.....Wien 1913.(njem.)
38. Slavice(češki),prevoditelj Adolf Šustr.....Chrudim 1910.
39. Obrazky ze slavonske vesnice,prevoditelj na češki Jan Koch...Brno 1911.
40. Z wiejskiej zagrody,prevoditelj na poljski Jan Magiera...Krakow 1912.

Knjige koje je Magjer izdao,uredio te satavio izbor

41. Presadi(pjesmice i pripovijesti prijevod s njem.).....Osijek 1905.
42. U pjesmi i priči(antologija hrvatske omladinske književnosti).Osijek 1906.
43. Rasad(pjesme i pripovijesti).....Osijek 1908.
44. Uspomeni Stanka Vraza.....Osijek 1910.
45. Redovito izdanje Kluba hrv.književnika i umjetnika u Osijeku..Osijek 1910.
46. Uspomeni Franje Kuhača.....Osijek 1912.
47. Milodarke za mladež.....Osijek 1913/14.
48. Život i pjesme Petra Preradovića.....Osijek 1916.
49. U spomen 100.god.rodjenja Petra Preradovića .....Zagreb 1918.
50. 30.travnja 1671. spomen spis.....Osijek 1919.
51. Jeka od Osijeka(ilustrirani književni almanah).....Osijek 1920.
52. Hrvatska himna A.Mihanovića i Josipa Runjanina.....Osijek 1921.
53. Život i probrane pjesme S.S.Kranjčevića.....Koprivnica 1921.
54. Jubilarni almanah KHKIU u Osijeku.....Osijek 1929.(20.obljetnica)
55. Zlatni orasi(štivo za mladež)..... Osijek
56. Narodni blagdan sv.Čirila i Metoda.....Osijek